

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)

Št. v. (No.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

31. julija 1975

Slabo „Znamenje“

Ljubljansko Delo je 28. junija tudi zapisalo „Znamenje“ z veliko začetnico in mu je pridelalo besedo „spodbudno“, ne tako kakor mi.

Kaj se je neki moralo zgoditi, da tako rdeč list kot je „Delo“ privoščiti ne le besedo spodbudno, ampak cel članek na privilegiranim mestu in obdan s posebnim okvirjem, skromni dvomesečni reviji za religiozna vprašanja, ki jo že peto leto izdaja Mohorjeva družba v Celju. Nje predstavnik je mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič. V ureništvu sedi duhovnik Rafko Vodeb. Ta gospod je pred leti imel na skrbi slovenske oddaje v vatikanskem radiu in je bil tako lojalen do domačega režima, da mu ni bilo težko preseliti se v nove razmere v „osvobojeni“ domovini. Pomaga mu upokojeni profesor in pesnik France Vodnik, ki mu režim tudi ne more očitati nekorektnega obnašanja za časa osvobodilne borbe in rdeče revolucije. Ta revija torej, ki jo predstavljajo škof, duhovnik in krščanski laik, je bila na veliko pohvaljena v listu, ki mora biti glasnik materializma in neizprosni borec proti „srednjeveškemu ponemnevanju ljudstva“ z verskimi bajkami in z reakcionarnimi frazami, s katerimi pita svoje vernike katoliške cerkve...

„Delo“ samo pojasni svojim gotovo začudenim bralcem, zakaj pohvala. Navaja dobesedno del vsebine članka, ki je bil priobčen v „Znamenju“ pod naslovom: „S pogledom na preteklost zaupamo v prihodnost“. Iz tega mi ponatiskujemo, kakor smo brali v Delu, čeprav se nam zdi kar neverjetno, da je bilo tako zapisano. Šlo je za proslavo tridesetletnice osvoboditve, kakor pravi „Znamenje“ ali za tridesetletnico rdeče revolucije, kakor so vse slovensosti za to priliko imenovali komunisti.

Takole piše „Znamenje“:

„Pogled v preteklost ob tridesetletnici osvoboditve nam je še jasneje odkril veličino osvobodilnega boja ter silnega napora in žrtev, ki jih je moral naš človek vzeti nase, da je s svoje zemlje pregnal tujca in uvedel nov družbeni red. Danes nam je jasno, da je bilo osvobodilno gibanje osvobodilno v najglobljem pomenu in zato povsem pravično, saj „krivičnega boja za osvoboditve ni“ (E. Cardenal). So namreč razmere, ki kratko in malo ne dovolijo, da bi bil človek dober in pošten: kdor hoče npr. v kapitalističnem družbenem redu preživeti, mora biti izkoriščevalec, saj je sicer nujno izkoriščanec.

To spoznanje nam ob tej priložnosti nalaga priznanje in obžalovanje, da toliko vodilnih slovenskih kristjanov v odločilnih letih ni spoznalo znamenj časov in svoje dolžnosti; zaradi tega je bil boj težavnejši in je zahteval več žrtev, kot je bilo potrebno. Ti naši kristjani niso spoznali, kako odnos med krščanskim osvobođenjem v presežnem, transcendentalnem pomenu in med konkretnim osvobajanjem nalaga kristjanu dolžnost, da sodeluje v vsakim gibanjem, ki se bojuje za človekovo svobodo.

In dalje: „Pogled v sedanost nas navdaja z veseljem in ponosom nad potjo, ki jo je naša družba prehodila v teh tridesetih letih. Z marsičim seveda še nismo povsem zadovoljni, marsikaj še ni, kakor bi si želeli. Vsekakor pa smemo reči, da mnogo novih pridobitev presega pričakovanje. Pri tem ne mislimo samo na snovne in družbene dobrine, temveč tudi na duhovne vrednote, ki jih je prinesel socializem, ali pa je vsaj omogočil njihov razvoj. To velja npr. za razvoj krščanske misli, ki se je osvobodila političnih kalupov neke stranke in je tako prenehala biti njena ideologija.“

Pa še naslednja misel: „Danes bi nam moralo biti na dlani, da je socializem v našem svetu in času najboljša in najpravičnejša družbena ureditev. Zato moramo pri njegovem uresničevanju in utrjevanju po svojih močeh sodelovati in tako spreminjati miselnost ljudi v luči socialističnih vrednot, ki so tudi krščanske. Naš pogled v prihodnost je veder in poln zaupanja.“

Tako! Če to preberemo, že razumemo pohvalo v „Delu“. Česa morejo biti komunisti bolj veseli, kakor da jih utrjuje v njihovih zmagoslavnih lažeh list, ki bi moral vsaj molčati, če bi si ne upal, ali pa bi mu ne pustili zakričati svetu: Ni res! Da je kdo zmožen kaj takega povedati, mora imeti hrbenico, ki se ne ukloni nasilju, voljo, ki je tako trdna, da se ne da zavajati v zmotno od nikogar in pa čut za pravičnost in resnico, ki zna razlikovati med

„NARODNA IN POLITIČNA ZAVEST“

POLITIKA ZA SLOVENCE V AVSTRALIJI

Slovenska skupnost v Avstraliji se živahno udejstvuje na prosvetnem, kulturnem, gospodarskem pa tudi na političnem polju na tem kontinentu, kakor razbiramo iz številnih poročil, ki jih uredništvo redno dobiva in objavlja za slovensko javnost v Argentini in drugod po svetu.

Zadnje čase dobivamo poročila o močnem političnem udejstvanju nekaterih naših zdomcev v Avstraliji, med njimi zlasti člana Narodnega odbora za Slovenijo v Avstraliji, Vladimirja Menarta. Poleg svojega rednega odvetniškega dela se dr. Menart politično udejstvuje v avstralski liberalni stranki, katera se je resno začela zanimati za etnične probleme avstralskih priseljencev ter prevzema za svoja načela o integraciji posameznih narodnostnih skupin v Avstraliji, ne o njihovi asimilaciji v anglosaksonski živelj, kakor je bila doslej politika avstralskih laburističnih vlad.

Po vsej državi so v ta namen ustanovljeni tkim. etnični sveti, kot nekaki svetovalni organi avstralski vladi glede narodnih skupnosti. Gra namreč za odobritev načela o poučevanju posameznih jezikov narodnostnih skupin, tudi slovenskega, v avstralskih šolah. Angleški jezik naj bi ostal splošni uradni jezik za ves kontinent, enakopravni z njim pa bi bodo jeziki posameznih narodnostnih skupin, ki sestavljajo avstralski mozaik.

V ponedeljek, 14. t. m. je bil v Sydneyu pri Menartu sestanek Slovenskega sveta, za katerega je priredil sestavi razpravo „Politika za Slovence v Avstraliji“, ki jo spodaj zaradi aktualnosti objavljamo v celoti. Sestanka se je udeležilo veliko število slovenskih rojakov v Sydneyu ter iz Canberre in Wollongonga.

Zadnja leta smo začeli Slovenci v Avstraliji pridno graditi društvene domove. Zadovoljni smo, da gre delo lepo od rok. Obenem si pa zatisamo oči pred dejstvom, da izgublamo za slovenstvo tukaj rojeno mladino. Če bo šlo tako naprej, bomo Slovenci v Avstraliji izgubili v enem samem pokolenju. Društveni domovi bodo pa nagrobni spomeniki slovenstvu v Avstraliji.

Slovinci smo majhen narod in si nobene izgube ne moremo privoščiti. Poleg tega skoraj četrtina slovenskega naroda živi izven meja matične dežele, tako v zdomstvu kakor v zamejstvu, in vsa ta četrtina je narodno ogrožena.

V Avstraliji se izgovarjamo, da nas je malo, da smo preveč raztreseni in da so razdalje prevelike. Dejstvo pa je, da bi vse našteje težave z lahkoto premestili, če bi bili sposobni, svojim otrokom vliti voljo, da ostanejo Slovenci. Preden lahko otroci tako voljo podedujejo, jo morajo imeti starši kot posamezniki in jo mora imeti slovenska skupnost kot celota.

Volja je produkt zavesti. Naša največja napaka je mišljenje, da je vsak Slovenec, ki se zaveda, da je Slovenec. Ne moremo reči, da je nekdo že zaradi tega zaveden Slovenec, ker rad je kranjske klobase, pleše polke in včasih po slovensko zapoje. Zaveden je samo tisti Slovenec, ki se zaveda, da je del slovenskega naroda in da ima ta narod pravico do samostojnosti in do oblasti, ki si jo sam postavlja.

Sentimentalno slovenstvo

Malodušju in pomanjkanju volje je krivo sentimentalno slovenstvo, ki se je razpaslo, posebno v Avstraliji, na škodo pravega zavednega slovenstva. Sentimentalno slovenstvo sestoji iz spominov, domotožja in želje po slovenski družbi. Samo na sebi ne bi bilo škodljivo, če ga ne bi nekateri poveljevali in stavljali kot vzor slovenstva. Kdo stoji za vsiljevanjem in prenapenjanjem sentimentalnega slovenstva? Gotovo tisti, ki mu to koristi. Komunističnemu režimu

tem in lažjo in sovraštvom. Teh lastnosti „Znamenje“ očitno nima.

Ko beremo take stvari, vedno bolj vidimo, kako prav smo imeli, da smo ravnali, kakor smo. Ne maramo tajiti svojih napak, ki jih vsaka taka doba ustvarja, ponosni pa smo in bomo, da smo pravočasno spoznali rdeče zlo in da ga tudi sedaj gledamo v pravi luči. Smilijo se nam rojaki v domovini, ki morajo hraniti svojo željo po dobri besedi s slabo hrano tistih, ki so jih poklicani voditi po poti pravice in resnice. Mi, v svobodi živeči, bomo znali prav brati in oceniti gori napisani slovospev katoliške revije rdečemu brezboštvu.

Nekaj nas pa boli: Imeni mariborskega pomožnega škofa, ki pred oblastjo predstavlja lastnico „Znamenja“ in njeemu podložnega duhovnika, ki ju Delo s slastjo imenuje. Ali se pomožni naslednik velikega Slomskega zaveda, kaj se v njegovi hiši dogaja? Škofova čast pomeni odgovornost! Nas so naučili spoštovati svoje škofe in so to zaslužili: Slomskega, ki je rešil Maribor nemškega

mu prija sentimentalno slovenstvo, ker mu ne more nič škodovati. Tako slovenstvo mu nič ne očita, ga nič ne obsoja in ga ne kliče na odgovornost. Zato so njegove publikacije polne lepih slik iz domovine, zato pošilja med izseljence različne ansamble in zato podpira potvorenje „narodne običaje“. Ne z namenom, da bi slovenstvo okreplil, temveč zato, da bi ga razbil in uničil. Obenem pa še sebe prikaže v domoljubni luči.

V pomoč režimu je seveda tudi dejstvo, da sentimentalno slovenstvo ni zahtevno. Udeleževati se zabav in prireditvev ni nobena žrtev in ne zahteva nobenega truda. Tudi se človek nikomur ne zameri. Svojo vest si pa vseeno potolaži, da je storil za slovenstvo vse, kar je potrebno.

Slovenstvo, ki sestoji samo iz spominov, domotožja in družabnosti ne more privedati tukaj rojene mladine, ki nima spominov na domovino, ne čuti domotožja in prav tako ne čuti potrebe po slovenski družbi. To mladino lahko privedemo in obdržimo samo, če ji damo idejo pravega slovenstva in priliko, da zanjo dela in se zanjo bori.

Vsaka mladina ima ideale ali jih hoče imeti. Slovenska mladina ni v tem prav nič različna. Jasno je, da se ne more ogreti za mlačno slovenstvo, za slovenstvo brez ciljev in brez ideje. Če pa mladini pokažemo in jo prepričamo, da delamo in da tudi od nje pričakujemo, da dela za svobodno skupnost Slovencev, za slovenstvo, čigar jedro bo svobodna in neodvisna slovenska država, matica slovenskih skupnosti v zamejstvu in zdomstvu, za slovensko skupnost, v kateri bi imel vsak Slovenec iste pravice in dolžnosti, brez razlike stanu, vere in političnega prepričanja, potem bo naša mladina lahko na svoje slovenstvo ponosna in želela, da taki skupnosti pripada.

Kaj smo dosegli v Avstraliji s prenapenjanjem sentimentalnega slovenstva? Na prste ene roke lahko preštujemo tukaj rojene visokošolce in akademsko izobražene Slovence, ki znajo

jarma; Jegliča, ki se je junaško uprl liberalnemu materializmu in tudi kronanim glavam, ki so ga podpirale, mučeniškega Rožmana, čigar imena se pri Mohorjevi niti zapisati ne upajo, prelata Ukmarja, velikega branitelja slovenstva na Tržaškem pa tudi nadškofa Vovka, vse prej kot politika starega kova, ki so ju „osvoboditelji“, prvega v tržaškem predmestju skoro do smrti potolkli, drugega pa s petrolejem polili in zažgali, vse zato, ker so bili možje, ki so upali povedati navzgor in navzdol resnico in braniti svoje vernike pred lažjo in krivico. Prezvišeni, vaš urednik je napisal stvari, ki so nasprotno krščanski morali: govori nerensnico, odobrava zločine, zavaja nevedne, ki bodo morda verjeli tiskani besedi, ki jim jo podaja blagoslovljena roka. Pošljite ga za pokoro na grobišča, kjer počivajo tisoči in tisoči žrtev rdečega barbarizma in med njimi tudi dolga vrsta njegovih duhovnih sobratov, žrtev sovraštva proti Cerkvi in pravičnosti.

J. A.

kaj več slovenskih besed, kot reči „dober dan.“ Zviška gledamo na Srbe in Hrvate in vendar najdemo med njimi polno mladine z akademskimi poklici, ki svoj jezik tako obvlada, kot da bi bila rojena in se izsolala v domovini. Tajnost, če jo lahko tako imenujemo, je v tem, da so njihova društva in druge organizacije izrazito narodno politične in svobodoljubne in se prav nič ne pomišljajo jasno in javno izpovedati, da smatrajo komunistični režim za narodnega sovražnika. Kdor tega ne verjame, naj le obiše katerokoli srbsko ali hrvaško proslavo. Dvorane so nabite z mladino in stene polne narodnih, državnih in svobodoljubnih gesel, znakov in simbolov. Pri naših slovenskih prireditvah se pa bojimo razobesiti celo svojo narodno zastavo, da o geslih, znakih in simbolih sploh ne govorimo. Se naj potem čudimo, da na naše prireditve pridejo samo otroci, ki jih s seboj privlečejo starši?

Slovenska društva v Argentini so narodno politična. Čeprav v Argentini ni dosti več Slovencev, kot nas je v Avstraliji, tamkaj rojena mladina govori slovensko in sodeluje v družtvih. Prav tako na Koroškem, Goriškem in Tržaškem so Slovenci, ki pripadajo demokracičnim skupinam, veliko bolj narodno odporne, kot so komunisti in socialisti.

Nekateri mislijo, da je slovenstvo v Argentini zato tako trdno, ker je tja šlo toliko intelektualcev. Število slovenskih intelektualcev je nekajkrat večje v Nemčiji, pa so popolnoma jalovi, kar se slovenstva tiče. V nekaj letih se popolnoma potujčijo. Razlika je v tem, da so v Argentini politični begunci, v Nemčiji pa izseljenci, ki so jih vzgojile komunistične šole.

Nobenega dvoma ne more biti, da če hoče slovenska skupnost v Avstraliji ostati pri življenju, mora postati politično zavestna in se mora upreti komunističnemu razkrajanju.

Politika

Slovinci se radi izogibamo besedi „politika“. Skoraj skozi vso devetnajsto stoletje pod rajno Avstrijo smo morali svoje politične težnje skrivati pod prosvetnimi in telovadnimi organizacijami. To nam je verjetno ostalo v krvi. Vendar, slovenstvo in narod sta politična pojma. Narodna zavest je politična zavest. Kdor trdi drugače, je ali nevednež, ali pa hoče ribariti v kalnem.

Ko govorimo, da morajo biti društva nepolitična, hočemo reči, da ne smejo biti strankarsko politična. Z drugimi besedami, ne smejo biti strankarsko opredeljena. Narodno politična pa morajo biti, ali pa niso slovenska v narodnostnem pomenu besede. Gostilne so nepolitične ustanove. In če bodo društva nadaljevala po poti, po kateri hodijo sedaj, bodo naši domovi res samo gostilne. Gostilne so v marsičem koristne ustanove. Toda eno je gotovo: Ne morejo graditi slovenske narodne skupnosti in ne morejo pritegniti mladine, posebno ne tiste mladine, ki se hoče dvigniti na višjo raven. In prav take mladine naš narod najbolj potrebuje.

Tisti društveni delavci in delavke, ki teden za tednom, vsako soboto in nedeljo garajo za društva, a obenem nasedajo komunistični propagandi, da ne smejo biti politični, se bodo drug za drugim prej ali slej prebudili in začeli spraševati: Za koga se mučim? Kdo mi bo hvaležen? Kdo se spominja, koliko sem doprinesel?

Kdor pa dela za slovenstvo in ne za gostilne, se pe ne bo nikoli tako spraševal. Kdor dela za slovenstvo, ne potrebuje hvaležnosti in ne potrebuje, da se kdo spominja, koliko je doprinesel. Sad dela je dovoljno plačilo in dovoljni spomin.

Društva morajo postati stebri slovenske skupnosti. To pa postanejo lahko samo tedaj, ko so narodno-politična, prosvetna in družabna središča slovenstva.

Narodna zavednost

Merodajni ljudje v Avstraliji so zadnja leta začeli spoznavati, da je njihova priseljenska politika bila popolnoma zgrešena. Zato danes ne govorijo več o asimilaciji (vtopitvi) posamezni-

kov, temveč o integraciji (vključitvi) etničnih (narodnostnih) skupin. Za nas to pomeni, da nas imajo za prav tako dobre Avstralce, tudi če ostanemo Slovenci, ter da nas priznavajo za narodno skupnost in da naši predstavniki lahko nastopajo v imenu vse slovenske skupnosti. Organizacijo slovenske skupnosti moramo temu prilagoditi. Pred vsem moramo dosledno vztrajati, da smo Slovenci in ne Jugoslovani in ne dopuščati, da nas kjerkoli zastopa jugoslovansko konzularno osebje. Čim prej moramo vzpostaviti v Avstraliji svoje narodno predstavništvo, da bodo oblasti vedele, na koga se morajo obračati.

Slovenska skupnost mora biti demokratična skupnost. Predvsem to pomeni, da morajo vodstva naših društev in podobnih organizacij biti voljena od celotnega članstva. Društva, katerih odborniki so v celoti ali deloma postavljeni od majhne skupine ljudi, niso demokratična in nimajo mesta v slovenski skupnosti. Prav tako ne morejo sedeti v odborih tisti ljudje, ki hodijo po navodila na jugoslovansko ambasado ali konzulate.

Na vseh naših prireditvah mora viseti naša narodna zastava. Tudi takrat, ko gostujejo obiskovalci iz domovine. Komunistom nihče ne brani, da imajo svojo zastavo z rdečo zvezdo na svojih komunističnih prireditvah. Na narodnih prireditvah pa sme viseti samo narodna zastava, ki je narodni simbol za vse Slovence.

Včasih se kdo oglasi in pravi, da je zastava z rdečo zvezdo mednarodno priznana. Nihče nima pravice nam Slovencem predpisovati, kakšno zastavo moramo imeti. V resnici si tudi take pravice nihče ne lasti, razen komunistov.

Prej ali slej bodo v avstralske šole uvedli pouk materinskih jezikov. Za nas Slovence je to zelo važno. Slovenci nismo, kot so Irca ali Judje, ki svoj jezik lahko pozabijo in vendar ostanejo Irca, oziroma Judje. Slovenski otrok, ki ne zna govoriti slovensko, je za slovenstvo izgubljen. Znanje jezika mora biti tudi primerno izobrazbi. Univerzitetni profesor potrebuje večji besedni zaklad kot pastir.

Noben otrok noče biti različen od svojih sovrstnikov. Dokler ni slovenščina priznana v šolah, bo slovenske otroke sram govoriti slovensko. Največji napori staršev ne morejo tega skoraj nič spremeniti. Zato je tako važno, da mora biti slovenščina predmet pouka od otroškega vrta do mature. Tudi ne sme biti samo dodaten predmet, temveč eden od petih maturitetnih predmetov. Drugače se bo zgodilo, da bodo starši slabih učencev rekli: „Bolje, da naš otrok dela samo obvezne predmete, da bo lahko izdelal. Slovenščine se bo že pozneje navadil.“ Starši dobrih učencev bodo pa rekli: „Bolje, da naš otrok dela samo obvezne predmete, da bo postal prvi. Slovenščine se bo že pozneje navadil.“

Obstoja nevarnost, da bodo šolske oblasti dostikrat hotele vsiliti slovenskim otrokom pouk srbohrvaščine z izgovorom, da je Slovencev premalo. Dolžnost slovenskih staršev je, da se takemu vsiljevanju odločno uprejo, če se kje pojavi. Materinščine se ne učimo zato, da znamo en jezik več ali, ker je praktično. Materinščine se učimo, ker je materinščina.

Pravica do slovenskega šolstva je bila vedno v ospredju slovenske politike. Tako pod rajno Avstrijo, tako danes v zamejstvu v Italiji in Avstriji; tako povsod na svetu, kjer obstoja slovenska manjšina, vključno v Avstraliji.

Slovinci smo sposoben narod. V manj kot dvesto letih smo se iz naroda tlačanov povzpeli na raven najbolj naprednih in najbolj razvitih narodov. Če smo v Avstraliji zamudili leta, smo dovolj sposobni, da zamudo v kratkem času nadoknadimo.

Tudi dejstvo, da nas je malo, ne sme biti nobena ovira. Take težave lahko premostimo z boljšo organizacijo in povezanostjo. Poleg tega smo Slovenci navajeni biti jeziček na tehtnici. Pred prvo svetovno vojno je bila Avstro-Ogrska veselila in vendar je leta 1895 (Nad. na 2. str.)

HELSINKI – NOBENE LEGALNE VELJAVE

PROPAGANDNI MATERIAL ZA ZSSR

Poročila svetovnega tiska se ta teden sučejo okoli zaključka Evropske varnostne konference v Helsinkih, kjer bodo državni 35 evropskih držav, vključno ZDA in Kanada (edini izven-evropski državi; Albanija pa se konference ne udeležijo) podpisali pogodbo, s katero bodo potrdili evropski status quo, se pravi razmejitve med evropskimi državami, kakor so jo začrtali ob koncu 2. svetovne vojne, vključno delitev Nemčije.

V zameno za zahodno priznanje stabilnosti meja v srednji in vzhodni Evropi, se pravi v sovjetskem taboru v Evropi, je Moskva pristala na zahodnonemško zahtevo po vključitvi določila v pogodbo, da je meje dovoljeno spreminjati na miren način. Razen teh dveh več ali manj določenih dogovorov so vsa ostala določila pogodbe močno splošnega značaja, tako da jim nihče ne pripisuje posebne važnosti. Vsakdo že vnaprej ve, da se Moskva ne bo držala določil o svobodnejšem gibanju oseb čez železno zaveso, prav tako ne določil o svobodnejši izmenjavi informacij med komunističnim in svobodnim svetom.

Pred odhodom iz ZDA na potovanje v Evropo, je ameriški predsednik Ford izjavil, da gre podpisati v Helsinkih pogodbo, ki „ne bo imela za ZDA nobene legalne in moralne veljave.“ Zato se mnogi opazovalci sprašujejo, zakaj so se potem sploh zbrali on in drugi državni v Helsinkih. Opazovalci pravilno sklepajo, da bo Moskva pod-

pis pogodbe in pogodbo samo pozneje izkoriščala sebi v prid s tem, da bo po vsem svetu najmanjšo „kršitev“ določil pogodbe s strani Zahoda proglašala za imperialistično zaroto proti njemu komunističnemu imperiju. Vse komunistične partije na svetu bodo imele odlični propagandni material v rokah za rovarjenje proti obstoječim demokratskim režimom širom sveta.

Ameriški predsednik Ford se je pred prihodom v Helsinkih v zahodnonemškem Bonnu sestel z zahodnonemškim predsednikom Scheelom in vladnim predsednikom Schmidtom, v ponedeljek, 28. t. m. pa je odletel na obisk v Varšavo. Iz Varšave je odšel za štiri dni v Helsinkih, od tam pa 2. avgusta v Bukarešto, zatem na kratek obisk v Beograd in nazaj v ZDA. Glede svojega obiska Poljske, Romunije in Jugoslavije je Ford izjavil, da „je dokaz, da ZDA zagotavljajo tistim narodom (ne režimom, op. ur.) svojo naklonjenost in da hočejo še izboljšati medsebojne odnose.“

Medtem ko v Helsinkih evropski državni z ZDA in Kanado vred podpisujejo dokument, ki nima nobene legalne veljave, pa opazovalci ugotavljajo, da Moskva še vedno ni podpisala mirovne pogodbe z Nemčijo, prav tako ni rimski parlament ratificiral razmejitve med Slovenijo (Jugoslavijo) in Italijo. Poleg teh dveh ostaja še vrsta mejnih problemov med evropskimi državami, ki so nastali ob koncu 2. svetovne vojne, nerešenih.

Prve volitve v hrvaški emigraciji

V Svobodni Sloveniji smo lani obširno poročali o ustanovitvi „Hrvatskega Narodnega Vijeća“ (HNV), ki je bil ustanovljen v Torontu. HNV je razpisal volitve za Sabor HNV. Volili naj bi 21 članov, med tem ko jih je bilo 9 imenovanih. Med njimi dr. Vrančić iz Buenos Airesa in prof. Vinko Nikolić urednik „Hrvatske revije“. Vseh kandidatov za volitve je bilo 96 katere so določile po volilnem redu delegacije hrvatskih organizacij v Evropi, Kanadi, ZDA, Južni Ameriki in Avstraliji. Volilna komisija, ki se je sestala v Clevelandu v prvih dneh julija t. l., je ugotovila, da je največ glasov dobil dr. Stanko Vujica. Njemu sledi takoj dr. Ivan Jelić. Po številu dobljenih glasov sledijo tema dvema: Miro Gal, inž. Božidar Abjanić, prof. Danijel Crljen, dr. Miljenko Barbarić, prof. Bogdan Radića, dr. Dinko Šuljak, dr. Milan Blažeković, polkovnik Ivan Babić, Kerim Reis, prof. Clement Mihanovich, frančiškan p. Ante Čuvalo, Janko Skrbin, dr. Anđelko Belić, frančiškan p. Častimir Majić, Jakša Kušan, dip. ekonom Ivo Kisić, Kruno Mašina, Taib Čordić, ga. Alojzija Buconjić.

Hrvatje nasprotno niso zadovoljni ne z volitvami ne z izidom. „Nova Hrvatska“ v številki z dne 20. julija v članku

„Nauk iz prvih volitev v emigraciji“ objavlja stvarno kritiko o volitvah. Pisec ugotavlja, da je izid volitev nedvomno dokaz, da so bile volitve nezadostno pripravljene, izvedene v veliki naglici in da ni bilo nobene prave predvolilne kampanije. Članek pravi, da bi bilo pravo čudo, če bi v takih okolnostih izvedene volitve pokazale resnično mnenje Hrvatov v zdomstvu. Mnenja je, da bo upravičen očitek, da je nemogoče, da bi okrog 3.270 volivcev, kolikor jih je sodelovalo pri volitvah, bilo zadošči, da bi bili volilni rezultati izraz nekaj stotisočev zavednih Hrvatov. Presenetil je rezultat volitev že v tem, da je največ glasov dobil dr. Vujica, njemu pa sledi takoj dr. Ivan Jelić, ki je v mnogočem v bistvenem nasprotju z dr. Vujicom. Poleg tega je 21 izvoljenih kandidatov dobilo le polovico (51%) od skupnega števila glasov, med tem ko je druga polovica „atomizirana“ na preostalih 75 kandidatov.

Pisec članka je mnenja, da je težko upati, da bi tako heterogeno sestavljeno vodstvo Sabora, kot so ga prinesle volitve, moglo uspešno delovati. Mnenja je, da je že sedaj jasno, da bo treba izvesti v kratkem nove in bolj reprezentativne volitve.

Solženicin ali odjuga

Pod zgornjim naslovom je ameriški dnevnik New York Times 21. t. m. objavil izpod peresa svojega urednika William A. Shannona članek, ki ga zaradi zanimivosti ponatiskujemo v prevodu:

Aleksander Solženicin stopa v ameriško življenje kakor iz strani Dostojevskih novel. Globoko veren mož in moralist je Solženicin zavzet za bistveni vprašanji, kaj je resnica in kaj je pravičnost. Vse zadeve, velike ali majhne, osebnosti ali politične, ocenjuje z vidika dobrega in zla.

Solženicin je žrtev, ki je postala junak, pripovednik, ki je postal simbol, edinstven ruski prerok, ki je postal izgnanec v divjini Zahoda.

Govori o grehu, sramoti in odrešenju, o konceptih, ki jih more naša novopoganska družba v svojem sekulariziranem ozračju in globoko pokvarjeni ljudski kulturi komaj razumeti. Zato ni čudno, da četudi se trudi, da bi nas ogrel in poučil, ostajamo zmedeni in zaprepaščeni.

Kakor je silen pisec in moralni prerok, tako je Solženicin tudi informiran, brezkompromisni kritik komunistične teorije in sovjetske prakse. V njegovi tretji vlogi političnega kritika ga je predsednik AFL-CIO George Meany povabil za govornika na njegove javne

bankete v Washingtonu in v New Yorku.

Meany smatra te nastope za koristne demonstracije proti Nixon-Ford-Kissingerjevi politiki odjuge s Sovjetsko zvezo.

Solženicin podaja resnično močne argumente proti moralni praznoti odjuge, kakršna se sedaj izvaja. Biča pohlep trgovcev, ki so pripravljene prodati komisarjem kar koli, vključno policijske varnostne naprave. V defenzivo potiska tiste politike in razumnike, ki ne znajo ločiti pomirjenja od popuščanja.

Kljub jasnosti in sili, ki je imajo Solženicinove analize, njegovi govori verjetno ne bodo povzročili odločilne politične akcije.

Dasi naši sindikati in njihovi gostje ploskajo njegovim izjavam in nekateri reakcionarji uporabljajo njegove besede za napade na koncept odjuge, pa v današnjem ameriškem življenju med sindikalisti ali konservativci ali liberali ni moralne sile in politične volje, da bi organizirali kampanjo, s katero bi njegove ideje spravili v življenje.

Skoro 30 let političnega boja s komunistom in dve dragi vojni v Koreji in Vietnamu so zahtevali svoj davek od Amerikancev. Vsaj za trenutek moramo mi, kot ljudje, regrupirati in znova premisliti svoje alternative.

Mednarodni teden

TAJSKA IN FILIPINI so se dogovorili, da je treba SEATO, jugovzhodno azijsko obrambno organizacijo, „zaradi spremenjenih razmer“ ukiniti. Ustanovljena je bila pred 21 leti „za obrambo pred komunizmom“ ter so poleg omenjenih držav še članice ZDA, Anglija, Avstralija in Nova Zelandija.

DOSEDANJI VODJA italijanske demokratske stranke Amintore Fanfani je bil z glasovanjem v stranki odstavljen ter so na njegovo mesto izvolili vodjo desničarske skupine te stranke, 59-letnega časnikarja Flaminija Piccolija.

EGIPT je pristal na prisotnost vojske ZN na razmejitveni črti med Egiptom in Izraelom v Sinaju še do letošnjega oktobra. V Jeruzalemu so izjavili, da bo po odhodu vojakov ZN, če bo do njega prišlo, „samo vprašanje nekaj ur, da se bo začela nova vojna med Egiptom in Izraelom.“ Egipt vztrajno zahteva, da se mora Izrael umakniti s Sinaja.

Argentina

Politični položaj v Argentinu se še nikakor ni zjasnil, in se tudi še ne bo, dokler se razne struje, ki bijejo notranji boj tako v vladnem gibanju kot izven njega, ne bodo prišle do skupne izhodiščne točke, ali pa bo ena ali več izmed njih prevladala nad ostalimi. Negativno za državo je to, da se ta politični boj vrši prav v trenutku, ko je notranji mir v deželi najbolj potreben zaradi težkega gospodarskega stanja.

Pretekli teden je prešel vsekakor v znamenju nadaljnega boja proti bivšemu ministru za socialno blaginjo López Regi, ki je sicer odšel iz države, pa je imel še velik vpliv v vladi. Tako je bil zamenjan tudi že novi minister tega resorja Villone ter vsa njegova ekipa, ki je bila poslušna Regovim navodilom. Novi minister za socialno blaginjo je Rodolfo Roballos, ki je izjavil, da bo ključna mesta v ministrstvu dal v roke predstavnikom sindikatov, obročnih sil in tudi Cerkve. Sploh je opaziti napredovanje stare peronistične garde in njih napor, da bi združili razne družbene sektorje v sodelovanju z vlado.

Napredovanje v zavzemanju pozicij, ki so bile v rokah Regove skupine, je opaziti tudi v kongresu. Tako je odstopil pod pritiskom sindikalne in ortodoksne politične veje predsednik poslanske zbornice ter bivši začasni predsednik države Raúl Lastiri, zet López Rega. Njegov odhod so smatrali kot zadnji velik poraz te skupine, kateri ni uspelo obdržati nobene figure na ključnih mestih, čeprav imajo še mnogo vpliva v peronizmu, zlasti pa mnogo vpliva na predsednico gospo Peronovo.

Prav ta vpliv na predsednico mnogi opazovalci vztrajajo kot vzrok, da se vedno bolj vztrajno govori, da bo gospa Peronova zaradi zrahljanega zdravja prosila za dopust. Okoli te boleznin tega dopusta se sedaj sučejo vse niti

Razen tega je za Amerikance vseh političnih barv odjuga moralno sprejemljiva, ker zmanjšuje možnost jedrne vojne, ki bi lahko izbruhnila zaradi pomanjkanja komunikacije med nasprotujočimi si voditelji. Drugič, odpirana upe — dasi krhke in negotove — da bodo morda povečano trgovanje in potovanja le vodila do kakšne spremembe sovjetskega sistema.

Solženicin seveda smatra oba razloga za odjugo kot patetično upanje. On bi se vrnil k vsem ostrinam žrte vojne in upa, da bi tako sovjetski sistem zgrmel še dlje nazaj za Zahod ter se morda končno spremenil zaradi svoje neučinkovitosti in dvoiličnosti.

Verjetno ima Solženicin prav. Toda zahodni vodje ne računajo napačno, ko menijo, da so možnosti za mir večje, ne manjše, s pozitivnim nastopom z negativnim nastopanjem proti sovjetskim tiranom.

Politika odjuge pa seveda nikakor ne zahteva vda, kakor je npr. sklep predsednika Forda, da je zavrnil Solženicina. Ta odločitev je skoro nerazumljiva, kajti je, kakor opustiti priložnost pomeniti se s Tolstojem ali Thoreaujem.

Je žalostno, kajti noben Amerikane, pa naj bo to predsednik ali navadni državljan, se ne bi smel sramovati človeka, ki se absolutno, neomajno bori za idejo človeške svobode.

Za ameriško vodstvo bi moralo biti možno spraviti v sklad odjugo z odloč-

El comunismo latinoamericano

Recientemente se reunieron en La Habana veinticinco P. C. de los países de América latina. Su objetivo era acelerar la conquista de la “segunda independencia” del continente, definiendo “el imperialismo norteamericano como el enemigo principal y común”.

Esta reunión de todos los P. C. del continente merece varias observaciones:

1) En primer lugar, la elección de La Habana como lugar de encuentro, es una prueba suplementaria que el castrismo es ahora un fiel aliado de las posiciones soviéticas.

2) Durante esta reunión, todos los esfuerzos fueron hechos para minimizar el aspecto revolucionario de la lucha y para destacar su carácter “antiimperialista”, que debe ser llevado a cabo mediante un “amplio frente”, con la “incorporación de sectores burgueses”.

3) Habiendo comprobado los fracasos de sus tentativas para exportar la revolución cubana, así como el desastre de la experiencia Allende, los comunistas latinoamericanos vuelven sus miradas cada día con mayor interés hacia el régimen peruano. Por ese motivo han mencionado con particular insistencia a este país en su larga declaración común.

Compárese con la confusión que reinaba hace diez años en América latina entre los partidarios de Moscú, de Pekín y de La Habana! Hoy el Kremlin ha logrado que todo el mundo acepte su liderazgo, comenzando por Cuba.

Že zopet gosposvetski župnik Mucher

Gosposvetskega župnika W. Mucherja že poznamo iz njegovih strastnih napadov na Slovence, posebno pa na češčenje sv. Cirila in Metoda, ki ju ne smatra za svetnika. O tem je naš list pisal že pred leti in Slovenci so že parkrat protestirali pri cerkvenih oblasteh zoper njegovo nacionalistično nestrpnost proti Slovincem tudi v cerkvi, ne samo v publicistiki. Ko je konec junija napovedala krajevna skupina Heimwehra v Vernberku na Koroškem svoje zborovanje, je propagirala tudi s tem, da bo na zborovanju imel cerkveni govor ta gosposvetski župnik. Tako se je tam zbralo okrog 2300 zborovavcev. Geslo zborovanja je bilo: *Preprečimo zapostavljanje Nemcev in vindišarjev v šoli in cerkvi na Koroškem.* Slovenski Narodni svet, pa tudi dekanijski svet je prišel do prepričanja, da v takih okoliščinah nikakor ne bi bilo umestno, da govori ta, v gonji proti Slovincem že razpiti šovinistični župnik, ker bo gotovo govor v kvar strpnosti med obema narodnima skupinama na Koroškem, saj je to napovedovalo že geslo samo.

Slovenci so nato opozorili predhodno tudi ordinariat, da naj pridigo prepreči. Župnik Mucher res ni govoril v cerkvi, ampak so pripravili oltar kar na odru in tam je govoril svojo čudno pridigo. O tej pridigi pravijo prisotni, da je bil edini krščanski stavek oni v začetku: „Predragi in Gospodu,“ vse drugo pa je bila ena sama gonja proti slovenstvu. „Nekrščansko je — je de-

ofenzive raznih peronističnih skupin, ki hočejo dokončno odstraniti „lopezregizem“ iz vlade. Okoli te točke (predsedniški dopust) se bo tudi sukala vsa argentinska politika v prihodnjih tednih. Zanimivo pa je, da se med samimi sindikalisti in upornimi peronističnimi sektorji opaža nek povratek k ideji „vertikalizma.“ Menijo, da notranji razkroj, ki je vedno bolj opazen, lahko trenutno reši le omenjeni „vertikalizem.“ V tem je tudi glavna moč Peronove gospe.

nimi pogajanji, ohranjeni civilizirani ton v stikih z Rusi, istočasno pa ohranjati svojo lastno moralno perspektivo na ruski sistem.

Jefferson ali Lincoln ali John Kennedy bi mogli izpeljati to veliko intelektualno in politično dejanje. Richard Nixon, moralno tako kompromitiran in dvoumna figura, ga ne bi mogel.

S svojim izmikanjem pred Solženicinom Kissinger, čarovniški vajenec, in Ford, nominalno njegov novi gospodar, sta prav tako nesposobna za kaj takega.

Medtem ko se politiki in diplomati izmikajo, pa se morejo Amerikanci še vedno okoristiti s Solženicinovimi moralnimi nasveti. Manj važno je, kako se odločimo živeti v svetu s svojimi sovražniki, kakor kako se odločimo živeti sami s seboj.

Svoboda, poudarja Solženicin, ni sama sebi namen, temveč „sredstvo, s katerim moremo doseči drug in višji cilj.“ Ta cilj je živeti moralno vredno življenje.

Potem, ko so vse moderne zadeve sedanjega trenutka — splav, ženske pravice, „veselja“ osvoboditev — dosegle svoje cilje, bodo še vedno ostali trajni problemi, kako izpolniti naša življenja z moralno vsebino in kako ustvariti kulturo, vredno človeških bitij.

Samo gost iz dežele, kjer svobode ni, lahko postavi prodorno vprašanje: v čigavo dobro znate uporabljati dragoceni dar svobode?

jal — če se hoče z grožnjami izsiliti nedemokratsko razlago za izvajanje avstrijske državne pogodbe (kot to delajo Slovenci, naša opomba). Slovenci so že 1200 let pod nemško oblastjo, pa se jim ni nič zgodilo, je rekel. V Jugoslaviji pa je v 27 letih izginilo vseh 600.000 pred koncem vojne tam bivajočih Nemcev. Če bi hoteli vsem pomorjenim postaviti spomenik, bi morali razrezati ves Triglav in Triglava ne bi bilo več...“ Nato je Mucher naprosil vse ukrajne glavarje, naj hitro zgrade avtocesto preko Visokih Tur tja do Salzburga, ker to je pot, po kateri bomo bežali (pred Slovenci), ko bodo nekateri dunajski krogi dejali: „Kaj nas zanima južna Koroška, naj jo imajo Jugoslavlani!“ Glede dvojezičnih napisov je rekel, da jih je „treba vse odstraniti, da ne bo nobenega nikjer, sicer bodo prišli ruski tanki ter deželo zasedli...“ Nikdar ne bomo imeli dovolj nemških zastav, da bi jih razobesili proti nebu, da vidi svet: to je nemška dežela, to ni slovensko, ampak nemško ozemlje. Koroška bo svobodna le, če bo ostala nemška. Kdor se na Koroškem priznava za Slovence, dela na to, da bo ta Koroška nekoč priključena Jugoslaviji.“

V tem protislovenskem smislu je šla pridiga gosposvetskega župnika, ki so jo udeleženci večkrat z odobravanjem prekinili (cerkveni govor pri sv. mašii!). Predsednik Heimatbunda „vindišar“ Josef Hofstätter je nato predlagal naj se Mucherju (in tudi protestantskemu govorniku), podeli najvišje odklovanje Heimatbunda: zlat koroški križec z mečem in hrastovim listom. Seveda so vsi navdušeno sprejeli ta predlog za odklovanje.

Slovenci so še isti dan ostro protestirali proti temu govoru na ordinariat. Zbranih je namreč bilo na zlatomašniškem slavju župnika J. Wuteja 24. slo. duhovnikov in 7 bogoslovcev, in ti so zahtevali od škofa Koestnerja, naj odstavi župnika Mucherja s tako odgovornega mesta kot je pri Gospej Sveti. Šlo je pri tem nastopu za očitno zlorabo liturgije pri blatenju Slovencev na političnem zborovanju, ki nosi vse znake neonacistične miselnosti. Tudi Nemško slovenski koordinacijski odbor krške škofije je že drugi dan 30. junija nastopil pri škofu z obtožbo, da župnik Mucher ne dela za spravljenost dveh narodnostnih skupin na Koroškem, ampak za medsebojno sovraštvo, kar je proti intencijam cerkvenih oblasti. Toda škofijski ordinariat ni dozdaj še ničesar ukrenil, češ, da je treba pridigo še preštudirati. Pač pa je Mucher napisal že par novih člankov proti Nemško-slovenskemu koordinacijskemu odboru, kakor tudi proti farnim odborom, ki so se izrazili proti njegovi „pridigi“. Koroški Slovenci nestrpnost čakajo odločitve škofijskega proti taki zlorabi Cerkve in se sprašujejo: Kaj naj Mucher še stori, da se bo zganila škofijska oblast in zaščitila slovenske vernike pred novimi nacističnimi nastopi.

„NARODNA IN POLITIČNA ZAVEST“

(Nad. s 1. str.)

avstrijska vlada padla, ker ni hotela ustreči Slovincem v njihovi zahtevi po slovenskih poralelkih na celjski gimnaziji.

Pravijo, da je manj kot pol odstotka ljudi odgovornih za napredek človeštva. Po istem ključu nas ni potrebno niti sto v Avstraliji, da iz mlačne, razbite in demoralizirane črede Slovencev zgradimo vročo, enotno in samozavestno slovensko skupnost. Pogoj pa je, da tistih sto nismo ribe na suhem.

Novice iz Slovenije

BLLED — Na Bledu so se na 25-letni skupščini slovenskih advokatov bavili med drugim tudi s stalnim upadanjem števila odvetnikov v Sloveniji. Ugotovili pa so, da so bili lani v primerjavi s prejšnjimi leti bolj zadovoljivo rešeni razni problemi, ki so resno ovirali razvoj in položaj odvetništva v Sloveniji.

LJUBLJANA — Razmerje med plačili in pokojninami naj bi se po srednjeročnem planu 1975-1980 povečalo pri starostnih pokojninah od 68% na 69%, pri invalidskih od 52% na 53% in pri družinskih od 45% na 46%.

TAKOLE PRAVIJO O ŠOLSKIH POČITNICAH: Šole so zaprle vrata, učenci so dobili spričevala, starši pa so se dvakrat oddahnili: do jeseni jim ne bo treba delati domačih nalog in vsaj dva meseca ne bo treba kupovati dragih šolskih potrebščin...

LJUBLJANA — Zavod za cene je 26. junija odobril nove cene mesu. Cene so se povišale za 10 do 15%. Najdražja govedina je pljučna pečena, kg. te velja 78,60 din, najcenejša pa so rebra, ki so po 29.— din. Svinjina je nekoliko cenejša: kilogram stegna velja 50.— din., rebra pa 16.— (17 din — 1 dolar).

MEDVODE — Tekstilna tovarna Medvode je svečano odprla 29. junija novo predilnico. V novi tovarni bo zaposlenih 65 delavcev. Letno bodo z novimi stroji in moderno tehnologijo predelovali okoli 500 ton česane preje in 120 ton ročnih pletiv. Pridelovali bodo vse vrste sintetičnih, umetnih in volnenih vlaken. Investicije za novo tovarno so znašale okoli 60 milijonov dinarjev, ki jih je v glavnem posredovala tovarna Tekstil, ki je tudi lastnica novega podjetja.

NOVO MESTO — Združenje samostojnih obrtnikov Novega mesta in Zveza združenj samostojnih obrtnikov Ljubljana sta v Novem mestu priredili 1. športne igre obrtnikov Slovenije. V kmetijsko izobraževalnem centru na Grmu sta pa priredili obrtniško-industrijsko razstavo, kjer je razstavljajo 45 razstavljalcev z Dolenjske. Razstava naj bi bila zametek bodočega „Dolenjskega sejma.“

POD STALNIM ZAGLAVJEM „PAŠE TO“ prinaša „Delo“ komentar, v katerem pravi, da bo Jugolinija rabila še nekaj mesecev, preden se bo odločila spet voziti skozi Sueški prekop. Če bo to res dolgo trajalo, pravi komentar, naj to Jugolinije ne skrbi, ker ji še vedno ostaja Rt dobre nade.

MARIBOR — Slabo vreme v juniju je povzročilo velik zaostanek pri poljskih delih. Strokovnjaki pravijo, da bo pridelek pšenice in rži v severovzhodni Sloveniji precej manjši, kot so računali; lepo kažeta le koruza in krompir. Problem imajo kmetje tudi s košnjo. Senu, ki so ga pokosili pred deževjem, je voda izprala krmilne snovi, preden so ga posu-

šili; trava, ki še raste, pa je prestara in bo seno imelo precej manj krmilnih vrednosti.

LJUBLJANA — Slovenski komunisti so 26. junija razpravljali o „idejnopolitičnih vprašanih družbenega planiranja“. Ta „plan“, ki ga bodo izdelovali komunisti „s pritegovanjem znanosti in strokovnjakov“ naj bi temeljil na ustavnih načelih in naj bi veljal za dobo do 1980. leta. Komunisti so ugotovili, da „samoupravni družbeni plan“ šele začenjajo uvajati. Pravijo pa v isti sapi, da je treba izravnati iz samupravljanja vsakršno privatništvo, podjetniško miselnost, ki vidi možnosti planiranja kvečjemu v okviru kake panoge. Ugotovili so že tudi slabosti srednjeročnega plana, ki se kaže zgolj v ambicioznih načrtih o povečanju zmogljivosti, o večji gospodarski rasti in produktivnosti, prav nič pa ne upoštevajo ti načrti, kako zagotoviti surovine, energijo, komunalne objekte pa šole in drugo, kar take velike naložbe potegnejo za seboj.

Umrli so od 27. 6. do 6. 7. 1975:

LJUBLJANA — Eva Stopar, prof., Franc Zupančič, up. strojevodja, 82; Marica Mucha r. Jelenc; Jožica Jurjovec r. Koman; Jože Pevc; Rezi Šebat; Fanči Mlinar r. Šliber; Marija Cerjak; Ivan Uran, žel. upok., 81; Mileva Skopal, 92; Minka Blaž, šivilja; Marija Kleindienst r. Kržič; Matilda Dimic r. Klemenčič; Viktor Kuhar, up. učitelj; Ivana Zrimšek r. Perko, 90; dr. Milodar Kosin, otolaringolog; Elizabeta Barbič r. Tigerman; Franciška Turk; Ferdinand Pliberšek, 70, soboslikarski mojster; Franc Plešec, 88; Roza Kolaric r. Vrbanič; Nežka Virant, 78.

RAZNI KRAJI — Slavko Botolin, Ptuj, gradb. inž. in letalski pilot (nesreča); Joža Čop, 83, starosta slovenskih planincev, Jesenice; Franc Dragar, 77, soboslikar, Ježa; Pepca Železnik, up., Dravlje; Ema Berčič r. Azman, Kropa; Ivanka Lebar, Seneberje; Rudolf Bergant, sofer, Šentjernej; Marija Weiss r. Panjan, Predgrad ob Kolpi; Breda Igljčar r. Res, Gorjane; Karol Novak, Zg. Kašelj; Jože Košir, Kranjska gora; Franc Nograšek, Javorje; Franc Mrežar, up. rudar, 67, Trbovlje; Jernej Kušar, posestnik, 73, Domžale; Jožeta Lokovšek r. Sušteršič, 82, Krka; Franci Šuštaršič, Prevalje pod Krimom; Marija Kučan-Narbarič r. Varga, Murska Sobota; Ana Hribernik r. Medved, up. prof., Slovenj Gradec; Angela Gostič r. Prebil, Šentvid pri Lukovici; Joža Košir, Kranjska gora; Ruža Štefe r. Prijatelj, Jesenice; Konrad Klešnik, up., Hrastnik; Franc Štajer, pilot helikopterja, Vaše; dr. Gorazd Zavrnik, Golnik in Franc Gruđen, Ljubljana (vsi trije so se smrtno ponesrečili pri strmoglavljenju helikopterja, pri Češki koči, prva dva sta bila reševalca, Gruđen pa se je ponesrečil pod Grintavcem); ing. Tine Horvat, Križje; Karel Prelesnik, rudar, Stahovica; Leon Bogataj, Črnuče; mr. ph. Ferdo Hudina, Maribor; Franc Mravljica, up. čevlj. mojster, Strazišče; Franc Zoran, 56, Novo mesto; Franja Zorko r. Pohlín, Celje; Anton Mihevc, Martinj hrib; Magda Špende r. Pavlič, Litija; Vladka Ušen, 65, Hrastnik; Ivan Pinat, mesar, Zalec; Ivana Vrhovc r. Smrtnik, Podolnica; Janez Tomšič, Škofljica; Pavla Jurjovec, šivilja, Domžale; Alojz Podbošek, up. mizar, Vevče; Anton Medle, Zapuža, Lobjzka Dobravec r. Kosec, Šmartno; Franc Nemec, up. paznik, Novo mesto.

Koncert Slovenskih mladenk

Sedemnajst idealnih in požrtvovalnih mladih pevki, ki so se pred nekaj leti formirale v zanimivo vokalno skupino Slovenskih mladenk, je pod vodstvom ge. Anke Savelli-Gaserjeve v soboto 19. julija zvečer v dvorani Slovenske hiše izvajalo svoj novi koncertni program, sestavljen pod geslom:

Pod palmo zdaj pesem nam naša doni, tja k lipi nazaj nam srce hrepeni.

Z zadovoljstvom in ponosom lahko pokazemo na našo vsakoletno kulturno bilanco, zlasti z veseljem pa na njen pevsko-glasbeni del. Po zadnjih koncertih Gallusa in Buenosaireskega okteta je bil to letos že tretji koncert v picli dobi poldrugega meseca, kar zgovorno priča o intenzivnosti zborovskega dela med našo tukajšnjo skupnostjo, ki nam je najmočnejše poroštvo naše narodnostne trdoživosti in zavednosti. Mnogokrat smo že slišali in brali o velikem pomenu dela, ki ga vrše naši pevski zbori in vedno moramo imeti to pred očmi. Če se bomo zavedali, da je navdušenje pevcev v veliki meri odvisno od navdušenja in podpore poslušalcev, potem bo kronist lahko še dolgo poročal o teh ali onih pevskih nastopih in bo naša tovrstna bilanca lahko še dolgo aktivna. To le mimogrede omenim kot obrobno gloslo.

Slovenske mladenke nam v svojih izvajanjih od koncerta do koncerta nudijo

več estetskih vrednot in je prav zato krog njihovih prijateljev in občudovalcev vedno večji. To, kar so nam nudile s svojim zadnjim koncertom, je gotovo višek njihovih dosedanjih uspehov. Nastrojenska in stilna raznolikost programa je tokrat zbor postavila pred posebno težko nalogo. Od našega klasika Gallusa, mimo baročno-renesančnega A. Scarlattija in romantika Brahmsa do sodobnih argentinskih in slovenskih avtorjev smo v prvem delu koncerta bili priče tako izvornih izvedb, da boljših skoro res ne bi mogli pričakovati. Tokrat še posebno lahko z nedeljenim priznanjem poročamo o uspehu koncerta Mladenk. Z izjemo rahlega občutka nerove v začetni pesmi A. von Beckeratha Sine musica nulla vita, so Mladenke obsežni in mestoma težki program izvajale s toliko prepričevalnostjo, da so kljub nekaterim svojevtrnim težkim skladbam takoj našle pot v srca publike in kontakt med zborom in poslušalci je bil iskren in trajen. K temu so v precejšnji meri pripomogle tudi solistke, ki so njim namenjene dele pri izvajanju podale z doživljem, kot ga je vsaka pesem od njih zahtevala. Posebej je treba pri zboru omeniti točne nastave, intonacijsko čistost, korektno fraziranje in avtentičnost interpretacije. Glavno zaslugo za vse to ima prav gotovo zborova voditeljica, ki nam z

Obletnica Hladnikovega doma

Slovenska družina je v svoji Vasi v nedeljo 27. julija praznovala desetletnico svojega kulturnega središča, ki nosi ime moža, kateremu ne le slovenska vas, ampak vsa slovenska skupnost v Argentini veliko dolguje.

Potem ko so dopoldne Bogu dali kar je božjega, se je ob štirih popoldne v polno zasedeni dvorani doma začela akademija, kjer smo poleg svilosih veteranih naše begunske družine in naše naselbine videli številno skupino mladega rodu, ki že prevzema v svoje roke dediščino prednikov, obdano od živčava naših najmlajših, ki so upanje in poroštvo naše bodočnosti.

Prireditve je pričel predsednik Reven s kratkim pozdravom in pozivom k družbenemu delu. Pod spretnim vodstvom Francija Stanovnika se je razvrstil program, ki mu je dal najlepši povdarek njega pevski del. Pod vodstvom požrtvovalne dirigentke ge. Zdenke Janove je njen tridesetglavi otroški zbor na zavirljivi višini odpel svoj program, ki je s svojo šaljivo vsebino razgibal poslušalce do navdušenja. Gregčev Peter, Prišla je miška, En hrbiček bom kupil, Od Ribnice do Rakitnice so bile podane z navdušenjem, točnostjo in izgovorjavo, ki je dala tudi ribniškemu dialektu pravi izraz, ki ga le redko zadenejo peveci, ki niso od tam doma.

Mladenke, šest jih je bilo, a so pela

Mladinski dan v San Martinu

Na lepo sončno nedeljo, dne 20. julija se je zbrala v Slovenskem domu v San Martinu slovenska mladina iz vseh domov Velikega Buenos Airesa. Prišla je na obisk k sanmartinski mladini, ki je priredila na to nedeljo svoj mladinski dan.

Že ob 8 zjutraj so se začele tekme v odbojki in so trajale vse do sv. maše, ki jo je sanmartinski dušni pastir g. Jure Rode daroval opoldne v domovih prostorih in katere se je udeležila velika množica fantov in deklet. Po kosilu, ki so ga dekleta pod vodstvom gospe Oberžanove okusno pripravile, so se nadaljevale tekme v odbojki, ki so trajale do poznega popoldneva. Pri dekletih so zmagale članice SDO Morón, pri fantih pa moštvo SFZ San Martín.

Po končanih tekmah v odbojki se je pričel kulturni program mladinskega dne, ki sta ga pripravila SDO in SFZ iz San Martina in katerega je lepo napovedovala Irena Rupnik. Najprej je spregovorila nekaj pozdravnih besed Moja Oberžan, predsednica SDO v San Martinu, in tej je sledil govor zastopnika zveze Jožeta Korošca. Na programu je bilo nekaj šaljivih točk, ki so povzročile mnogo smeha. Lepo je bila podana recitacija malih pod vodstvom gdč. Marte Dimnik. Sledili sta dve gimnastični vaji, ki jih je sestavila in naštudirala gdč. Darinka Zorec. Veliko odobravanje je dosegla folklorna skupina deklet v narodnih nošah, ki je pod vodstvom prof. Alojzija Zupana veselo zaplesala ob spremljavi harmonike. Tudi dekliski

da je kaj, so nam res lepo zapele Neznane jezdec, Je pa davi slanica pala in Planinarja, za kar so žele obilno pohvalo poslušalcev.

Skoda, da očitno dobro izvežbana skupina plesalcev ni mogla priti do izraza, kakor bi zaslužila, ker godba na plošče in zvočnike kar ni hotela ubogati.

Zato so pa mladi harmonikarji, trije, eden za drugim za majhne roke in prste kar junaško zaigrali celo rešto narodnih, tako da so poslušalci začeli kar drumljati in spremljati mlade umetnike.

Seveda jih je za konec prireditve daleč prekosil pravi mojster Janez Saje, kanadski Slovenec, ki živi za nekaj časa med nami. Njegovo virtuozno igranje na harmoniki nam je nazorno pokazalo, zakaj naš dragi gost in njegovi bratje uživajo mednarodni sloves.

Za to priliko povabljeni govornik g. Jože Košiček je poskusil pojasniti navzočim pomen naših slovenskih domov za ohranitev našega naroda in njegovih vrednot v tujem svetu in jih navdušiti za žrtve, ki so in bodo potrebne, da ostanemo v bodočih dneh optimisti in prepričani, da je od nas odvisno, da se bo naša slovenska družina mogla ohraniti v bodoče rodevne.

Po proslavi so bile v trenutku pripravljene mize in domače kolone, ki so zbrale v domači zabavi in prijetnem kramljanju lanuško družino.

oktet, ki ga sedaj vodi g. Vinko Klemenčič, se je dobro odrezal; zapel nam je Bajukovo Siroto in Lajovičevo Nagajivko. — Nato je napovedovalka izrekla iskreno zahvalo prof. Zupanu in g. Klemenčiču za vso pomoč, ki jo nudita mladini v San Martinu, gdč. Darinka Zorec pa jima je izročila nageljne.

Lepo uspeli mladinski dan se je nato končal s plesom, ki se je zaključil že pred polnočjo.

Slovinci v Argentini

RAMOS MEJIA

Delovanje Slomškove šole

Na občnem zboru slovenskega šolskega tečaja škofa A. Martina Slomškega v Ramos Mejiji, je bilo razvidno lepo delovanje te šole. Najprej je v lepi sintetični obliki in kronološkem redu nam je predsednik šolskega odbora g. Marjan Loboda podal organizacijo, delovanje in sodelovanje Slomškove šole, ki jo vodi z nje lastno požrtvovalnostjo in zavzetostjo gospa Helena Zupan Malovrhova, kateri pomaga učiteljski zbor: katehet g. Jože Škerbec, gospe: Breznikar, Kele, Poznič in gospodične: Maida Holozan, Martina Jeločnik, Renata Sušnik in Saša Zupan ter sodelavci: Breznikar, Hribar in Loboda. Za pevске nastope se trudi gospodična A. Semrov, za telovadbo: gospodična Marija Novak, prof. Lučka Sušteršič in gosposda Marjan Grohar ter Jože Novak, za folkloro pa skrbi gospa Ema Blejčeva. — V preteklem letu je obiskovalo Slomškovo šolo 157 otrok, letos pa se jih je vpisalo 155, od tega je 19 deklic in 66 dečkov. Učiteljskemu zboru in šolskemu referentu stoji ob strani

odbor staršev, izvoljen vsako leto na roditeljskem sestanku. V preteklem šolskem letu so bili člani odbora ge.: Vera Bohinc, Majda Mikelj, Pavla Škraba, Štefka Smole, Pavla Svetlin in Tomo Andrejak ter Aleksander Avguštin. Letos je bil izvoljen nov šolski odbor, kateremu predseduje Lojze Lavrič, odborniki pa so isti kot lansko leto je, da je gospo Majdo Mikelj nadomestila gospa Marinka Znidaršič.

Pestro je bilo delovanje in sodelovanje šolske mladine izven obveznega učnega načrta. Številni so bili nastopi v socialnem, kulturnem in verskem pogledu: očetovski dan, materinski dan, 25-letnica obstoja Slomškove šole, obletnica Slomškovega doma, domobranska proslava, telovadni, folklorni in pevski nastopi, udeležba pri procesijah, mladinske svete maše, ponovitev prvega svetega obhajila, Alojzijeva proslava. Na prireditvi ob zaključku šolskega leta pa Medsebojna pomoč podeli, ob navzočnosti staršev, vsakemu, ki zapiše ča osmi razred, hranilno knjižico Kreditne Zadruga SLOGA z vlogo \$ 100. — gospod katehet Jože Škerbec pa izroči v imenu Dušnega pastirstva vsakemu po en izvod sv. pisma; povrh pa so dobili v spomin še vsak po eno skupinsko barvasto fotografijo. — Pa ne le ob koncu šolskega leta, tudi za otroški dan, so bili šolarji odarovani s praktičnimi darili po prizadevanju šolskega odbora in velikodušnosti dr. Julija Savellija in ge. Tince Krištofove.

Prav tako je šolski odbor pripravil informacijski sestanek za starše, na katerem je predaval dr. Marko Kremžar o Pomenu narodnosti za našo osebno rast. Tudi se je organiziral ogled EXPOSLOVA in pomladanski izlet skupno z učiteljskim. Za počitniški oddih, ki ga je pripravila Zedinjena Slovenija, so nekateri šolarji odšli v Córdoba pod vodstvom Franceta Vitriha, drugi pa so šli na kinto SLOGA pod vodstvom prof. Tineta Vidoda.

Da je bilo delovanje šolskega tečaja res tako uspešno, je zasluga požrtvovalnega učiteljskega, ki se, poleg učenja v šoli, udeležuje tudi učiteljskih dnevo, ki jih prireja Zedinjena Slovenija. Za neštete ure osebnega dela in skrbi, ki jih učiteljsko zrtvuje iz ljubezni do slovenske mladine gre naša iskrena zahvala in priznanje.

HALVA

Na naš zadnji poziv in prošnjo za plačilo naročnine in prispevke za tiskovni sklad, se je oglasilo že več naročnikov. Med njimi se je prvi oglašil dolgoletni naročnik iz San Justa, ki je poleg naročnine daroval v tiskovni sklad lista 100.000 pesov (\$ 1.000). Najlepše se mu zahvaljujemo, kot tudi vsem ostalim, obenem pa ponavljamo vsem ostalim naš poziv k podpori.

Uredništvo Svobodne Slovenije

SLOVENCIP PO SVETU

Osebnosti

V Chicagu je 13. junija prejela na znani University of Chicago MBA (Master's Business Administration) gdč. Lučka Radoš. To je podiplomski študij iz gospodarskih ved. Specializirala se je v mednarodnih finančah.

Gdč. Radoš je hči Martine in Olge Bevar iz San Justa, in se nahaja že ves čas njenega študija pri svoji teti in stricu dr. Mariji in dr. Jožetu Bar-nik.

Gdč. Radoš je sprejela delo v mednarodnem oddelku velike banke Continental Bank v Chicagu. Ta banka ima podelnice po celem svetu, vključno v Buenos Airesu.

terih koncertih naših zborov, nam odkrivajo šijanca kot mojstra tudi na tem polju. Prvi del koncerta je zaključil Gallusov Haec dies, ki je bil menda prvič med nami izvajan v zasedbi enakih (ženskih) glasov.

Drugi del sporeda nas je postavil „v senco lince“ — v objem naše domače, narodne pesmi. Izredno lepa žametna mehkoaba altistke Maruške Batageljeve je že s prvo pesmijo (Pregelj — Njega ni) ustvarila v dvorani razpoloženje, ki je vez med odrom in dvorano tokrat še bolj okrepilo. In poslušajoč smo potovali po domovini. Duhtel nam je vonj rožmarina in sena (Adamič — Rasti rožmarin, Orel — Budnica ob košnji), bili smo v trgatvi (Orel — Trtica rodila) prislunili smo v vigradi glasu kukavice (Tome — Lušno je vigrad — solistka Anica Rode; Pregelj — Kukavca), sodoživljali mlado ljubezen z njenimi lepotami in bridkostmi (Simonitti): Lepo moje ravno polje — solo Lučka Pavšer; istega avtorja Sinka bom zibala — solo Nada Kopač; Adamičeva V črni gori beli grad, Bučarjeva Kako bom ljubila, Maroltova Travniki so že zeleni, Gonzova Vsi so venci bejli). Posebej omenim izvedbo Liparjeve prireditve prekmurske Dil-dil-duda. Zbor je intonanočno in izrazno težko priredbo prikazal tako učinkovito, da je kljub svojemu sodobnemu stilu tako vžgala, da jo je po končanem programu moral ponoviti.

Če bi primerjal interpretacijske kakovosti zborov v prvem in drugem delu, bi dejal, da je bil prvi del popolnejši, bolj izdelan in skoro brezhiben. Seveda pa nikakor ne zapostavljam drugega dela. Bil je enako doživet kot prvi in je s tem ustvaril tisto enoto, ki je ob koncu koncerta izvenela v splošno priznanje publike: Bil je res krassen večer! Z veseljem pribijem to ugotovitev poslušalcev, ki se niso ustrašili mrgole večera, prišli na koncert in se ogreli ob lepoti izvajanih pesmi. Ljubitelji lepega zborovskega petja, ki se koncerta niso udeležili, so bili prikrajšani za veliko užitek.

Za koncert je zbor izdal ličen tiskovni program.

Poročilo ne bi bilo popolno, če ne bi omenil še scene in odrske dekoracije, ki je na vse navzoče naredila izreden vtis. Oba pola koncertnega sporeda: palma — lipa, je scenograf g. Boštjan Petriček na izredno izviren in učinkovit način postavil na oder z umotvorom iz svoje delavnice za dekorativno obrt. Pokazal se nam je tokrat kot iznajdljiv in nadarjen umetnik dekorativne stroke, kar z veseljem in priznanjem ugotavljamo. Krasnica oprema odra ob primer-nih lučnih efektih Janeza Rodeta in nove uniforme Mladenk so poslušalcem poleg notranjega, napravile tudi močan in izredno lep vizualni vtis.

zvok

OBVESTILA

SOBOTA, 2. avgusta 1975:

V slovo domu v San Martinu ob 20 prijateljska večerja z domačimi krvavicami.

V ciklusu zborovskih koncertov, ki jih prireja občina La Matanza, bo ob 20.30 nastopil tudi zbor Slovenske Mladenke v cerkvi Ntra. Sra. de Fatima, Cerrito 2345, Lomas del Mirador.

NEDELJA, 3. avgusta 1975:

V Slov. domu v San Martinu tekma v balinanju med Carapachayem in San Martinom.

V Slovenski hiši ob 9.30 mladinska maša, nato sestanek SDO in SFZ, na katerem bo podal „Nekaj pogledov na današnje slovensko stvarnost doma“ dr. Branko Rozman.

SOBOTA, 9. avgusta 1975:

V Slomškovem domu ob 19 zanimivo skriptično predavanje arh. Jureta Vombergarja o sodobni opremi naših stanovanj.

NEDELJA, 10. avgusta 1975:

V Carapachayu 10. mladinski dan. V Našem domu v San Justu ob 15 otroški dan s pravljico igra „Rdeča kapica“ v režiji Frida Beznika.

NEDELJA, 17. avgusta 1975:

Slovensko r. manje v Lurdes. Pričetek ob 15.30.

PETEK, 22. avgusta 1975:

Sestanek Slov. kat. akad. starešinstva ob 20 v Slovenski hiši.

Likovna razstava

SKAD-a

Otvoritev: 9. avgusta

do 10. avgusta

Kraj: Slovenska hiša

ob 20. uri — v Mali dvorani

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

SOBOTA, 23. avgusta 1975:

Prosvetni večer v Slomškovem domu.

NEDELJA, 24. avgusta 1975:

V Slomškovem domu ob 17 čajanka s peštrim sporedom.

V San Martinu žegnanje in slovo od dušnega pastirja g. J. Rodeta. Ob 8.30 sv. maša, opoldne skupno kosilo.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja Medorganizacijskega sveta bo v petek 8. avgusta ob 20 uri v prostori Zedinjene Slovenije.

Sedanji težki gospodarski položaj v Argentini je občutno prizadel tudi našo osrednjo organizacijo. Na svoji, zadnji seji je upravni svet društva sklenil, da prosil člane ZS naj bi poleg redne članarine prispevali še izreden prispevek 100 novih pešov za kritje društvenih potreb. S tem prispevkom ne bomo samo zagotovili normalnega poslovanja društva, ampak omogočili vse obširno delo, ki ga vrši Zedinjena Slovenija v korist vse naše skupnosti.

Pisarna in knjižnica Zedinjene Slovenije bosta od 4. avgusta do vključno 7. septembra odprti v ponedeljkih, sredah, četrkih in petkih od 17.30 do 20.30 ure.

Naš dom San Justo

OTROŠKI DAN

ki ga prireja šola „Franceta Balantiča“, bo v nedeljo

10. avgusta ob 15.30

Na sporedu pravljica igra

„RDEČA KAPICA“

Režiser: Frido Beznik

Lepo vabljeni!

Za dobro voljo

V slikarskem ateljeju

Gospa Verinikova se je dala slikati. Pri tem je neprenehoma čenčala in, ko je slikar prijel posebno velik čopič, je zaklicala: „Oh, dragi mojster, kaj hočete naslikati s tem velikim čopičem?“ „Vaša usta!“ se je glasil odgovor.

Pikro

„Ali si že slišal? Pesnik Stihomil se hoče poročiti!“

„Da, rad bi svoj čitateljski krog podvojil.“

OD DOMA

Zadnja vest po televiziji 31. decembra 1974: „Dragi gledalci, veselite se, pravkar smo prejeli Tanjugovo vest, da letos ne bo več podražitev!“

Delavec ostalim delavcem: „Tovariši, sindikat nam je zagotovil brezplačno silvestrovanje. Na Silvestrovo imamo šiht.“

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja Capital Federal Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

Naproti soncu mladosti naš pozdrav, tako vas pričakujemo v nedeljo, 10. avgusta na našem

DESETEM MLADINSKEM DNEVU

Na sporedu: zajtrk, tekmovanje v odbojki,

mladinska maša, kosilo,

kulturni del in prosta zabava

(Sodelujoči pri tekmovanju imajo na razpolago kosilo po znižani ceni.)

Vse rojake in prijatelje doma prisrčno vabi

slovenska carapachayska mladina

RUTA 205 FTE. ESTACION TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230 a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62 TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem

velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires T. F. 69-9503 Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga, dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Corporación Argentina Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA/ Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino \$ 440.— (44.000), pri pošiljanju po pošti \$ 460.— (46.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

SLOV. DOM V SAN MARTINU

Prijateljska večerja z domačimi krvavicami in svinjsko pečenko v soboto, 2. avgusta ob 20.

Tekma v balinanju med Carapachayem in San Martinom bo v nedeljo, 3. avgusta.

Svoji k svojim! Veliko slovenskih podjetnikov in obrtnikov že dela s SLOGO, a še več bi jih lahko! Pozanimajte se za novo vrsto posojila za obrtnike in trgovce! Obresti, ki jih plačate pri nas, ostanejo „doma“, se razdele med domače ljudi. Pomislite tudi na to, preden iščete posojilo drugod!

KREDITNA ZADRUGA „SLOGA“ z. o. z.

Bartolomé Mitre 97 T. E. 658-6574 Ramos Mejía

Uradne ure: ob ponedeljkih, sredah in petkih od 15—19.

Okrepčan s sv. popotnico, je v 87. letu starosti, dne 27. julija, odšel v večnost naš dobri ded, oče, stric, tast, gospod

Jakob Pavlovčič

Njegovo truplo čaka vstajenja na pokopališču v San Martinu. Prisrčno se zahvaljujemo č. g. Rodetu za sv. popotnico, ki jo je podelil pokojnemu in za vodstvo pogreba, zahvaljujemo se vsem, ki so ga prišli kropiti, ki so darovali cvetja in molili za pokoj njegove blage duše in ga spremili na božjo njivo.

družina Pavlovčič

Buenos Aires, Cleveland, Ljubljana, 27. julija 1975

V osmrtnici za pok. FRANCISKO LOBODA por. FRONTINI, se je vrnila tiskovna napaka. Pravilno se glasi:

Zalujoči:

- mož Janez Frontini;
- sin Marijan Loboda z družino;
- sestri Ivanka, Marija vdova Amon z družino;
- v domovini: sestra Rezka vdova Amon z družino
- brat France z družino;
- ter ostalo sorodstvo.

Ludvik Puš

(27)

NA DOLGO POT

13 Domačija

Nekega dne srečam na cesti v Celovcu znanca. Ustavi me in začne pripovedovati, da z zanimanjem bere moje članke v Kroniki, zlasti tiste o kmetu. Nato pa mahne kar v celo:

„Ali si že bil v Velinji vesi v dolini Drave globoko pod cesto med Kotmarvesjo in Bilčovsom?“

Odvrnil sem, da sem se po oni cesti že vozil s kolesom, a vasi s tem imenom nisem videl niti je nisem iskal. Kaj je posebnega tam?

„Pišeš o problemih koroške kmečke družine in domačije, o gospodarskih in socialnih vprašanih na kmetih. Gotovo te bo zanimalo navezati stik s slovensko kmetijo in družino, kakršnih na Koroškem ni v izobilju, če jih je sploh kaj. To je Reparjeva domačija, kakor ji pravijo po domače. Oni dan sem iskal v Velinji vesi znanca iz prve svetovne vojne, pa ga nisem našel doma. Ko sem bil pri sosednji hiši vprašal po njem, me je gospodinja povabila v hišo. Bila je Reparjeva mama. Kar sem tam videl in zvedel, je vredno zanimanja za človeka, ki o teh rečeh piše. Pri prvi priliki se oglasi pri Reparju.“

„Kje leži Velinja ves, kako se pride donje?“

S ceste je ni videti, leži tik pod

strmo rebrijo nad katero teče cesta. Kljub temu je ni težko najti, nato je popisal, kako se pride tja in zaključil: „Kar kmalu se odpravi na pot, videl boš, da ti dobro svetujem. Bog te živi!“ In ga je odneslo.

Nasvet sem vzel resno in se nekaj dni kasneje odpravil v Velinjo ves.

Brez težav sem našel odcep poti z glavne ceste, se po ostrih serpentinah pripeljal v vas in se ustavil pred starodavno kmečko hišo, kateri nasproti se je na drugi strani poti razprostiral lepo urejen zelenjadni vrt, ves preprežen z vsakovrstnim cvetjem. Pravi pravcati vzorec pristnega kmečkega „harteljca“. Da je bila lepa slika popolna, je sredi vrta zalo dekle rdečih lic, v koroško dekliško nošo oblečena, zelenjavo okopavala. Ko me je zagledala, je z delom prenehala, se oprla na motiko in se mi prijazno nasmehnila.

„Reparjevo domačijo iščem. Ali bi mi jo hotela pokazati?“ sem jo prijazno nagovoril.

„O, našo hišo iščete? Kar pred nje-nimi vrati stojite. Počakajte malo, poiskala bom mamó, ki nemara ni v hiši, a ni daleč.“ Ročno je pribrezla k meni in odprla vrata v vežo. Videlo se ji je, da je tujih ljudi vajena in jo moja navzočnost ni spravila v zadrego. Pe-

ljala me je v „hišo“ in me povabila, naj sedem, med tem bo poiskala mamó. Ata je z drugimi na polju precej daleč iz vasi. In je odšla iskat mamó.

Nisem se še dobro razgledal po starinsko opremljeni hiši z veliko javorjevo mizo v kotu, ko se vrata odpro in v hišo stopi drobna žena v kmetiški obleki. Po zunanjsini se ni razlikovala od drugih kmečkih mater njene starosti, pa to samo na prvi pogled. Pozneje, ko sem večkrat imel priliko pogovarjati se z njo, sem spoznal: Reparjeva mama ni bila povprečna kmečka žena. Ko sem povedal kdo sem, in pristavil, da pišem članke v Kroniko, mi je podala roko; od dela raskava desnica je bila najboljša izkaznica za gospodinjvo v kmečki hiši, kjer je od zore do mraka garanje in garanje. Prikril sem iznenadenje nad to krhko ženo, dočim sem na njenem mestu pričakoval zastavno gospodinjvo, in začel pogovor.

„Sam od sebe bi danes ne bil tu. Nisem vedel za vas in vašo družino, celo za Velinjo ves ne. Toda moj znanec ki je bil nedavno tu pri vas, iskajoč svojega vojaškega druga iz prve vojne, me je nagnil naj vas obiščem, češ da utegnem pri vas videti in zvedeti, kar mi bo prav prišlo pri pisanju v Koroški Kroniki o problemih koroškega kmeta in njegove domačije.“

Živahno me je drobna žena pogledala.

„Spominjam se onega moža, ki se je nedavno oglašil. Njegov vojni tovariš je naš sosed. Upam, da sta se stara

drugova že srečala, saj je lepo in prijeto obujati spomine in znova utrjevati stare prijateljske vezi.“

Hčerka se je neopazno izmuznila iz sobe. Kmalu se je vrnila in na pladnju prinesla na mizo dober prigrizek; soržen, doma pečen kruh, kos surovega masla, odrezek prekajene slanine in steklenice domačega tolcenca. Kazno je bilo, da je bila postrežba namenjena ne toliko meni osebno, saj me nihče ni poznal, ampak sodelavcu pri Koroški kroniki, ki so jo redno dobivali. Tudi prvi pomenek se je sukal okrog Koroške in problemov koroških Slovencev.

Povabila me je naj se kmalu spet oglašim, zakaj zmeniti se morava še marsikaj. Njeno povabilo mi je bilo ljubo in sem rad obljubil.

Tako se je pri Reparju začelo, se nadaljevalo in razpletalo, dokler se nisem umaknil s koroške dežele.

Prišel sem v Velinjo ves kmalu drugič, potem tretjič — in naprej. Seveda se pozneje moje zanimanje ni vrtilo le okrog družinske matere, ampak tudi očeta in ne nazadnje okrog edinega preživelega sina, ki se je ravno kar iz dečka razvil v fanta. Bil je prijeten mladec in sva se kar dobro razumela. Družina je bila številna, kakor se za staro domačijo spodobi. Pripovedovali so mi, da je na tem gruntu isti slovenski rod blizu 200 let in je zatorej domačija v tem oziru edinstvena daleč na okrog. Posestvo je veliko dovolj za mnogo družino. V Celovce je

kakih 5 km, ki se, če ni drugače, tudi peš premerijo v obe smeri. Njivski svet leži nekoliko više nad strugo Drave, dočim so travniki nižje ob reki, ki jih ob povodnji tudi preplavi. V hlevu, polnem molznih krav, je celo bogastvo, ki prinaša stalne, gotove dohodke. Tudi svinjaki so polni in se kmetija peča celo z vzrejo odojkov za plemo in za prodaj. V dober denar gredo. V prostornem „harteljcu“ pred hišo se pride la več zelenjadi, kot jo družina potrebuje zase, in Celovce ni daleč. Na rahlo proti vzhodu nagnjenem sadnem vrtu je jeseni sadja vseh vrst nič koliko, če le ni preslaba letina in ni pozebe spomladi. Sredi sadovnjaka stoji precej prostoren, skoraj zapuščen star kmečki čebelnjak, ki komaj še kaže nekaj življenja.

Lepa kmetija, lepa domačija! Delovni rok je pri hiši tudi dovolj, čeprav so še bolj šibke, saj je doma razen fanta še kakih pet deklet. Gospodar je pristen Korošec, užnikan kot grča, bolj redkih besed, a gospodarsko umen in dokaj napreden mož. Zanima se za boljša semena, lepšo plemensko živino, za umetna gnojila in za moderne kmetijske stroje. Z eno besedo, domačija se veseli blagostanja, tem bolj, ker gre tik po vojni zaradi pičlosti živeža vsak liter mleka, vsaka kila masla ali špeha, vsak pecelj sadja in vsaka košara zelenjave v drag denar, ali pa v zameno za manufakturne in industrijske izdelke.

(Bo še)